

BISERICA ȘI ȘCOALA

REVISTA OFICIALA A EPISCOPIEI ARADULUI

Redacția și Administrația:
ARAD, STRADA EMINESCU 18

APARE DUMINECA
Redactor: Pr. Ilarion V. Felea

ABONAMENTE:
Pentru 1 an 300 Lei; 6 luni 150 Lei

Meditații

În colecția de publicații „Cărțile vieții”, îngrijită de P. S. S. Episcopul Nicolae Colan al Clujului, a apărut de curând volumul al șaselea cu titlul: *Meditații la evangheliile din Duminicile și sărbătorile de peste an*, datorite părintelui protopop Ion Goron, consilier referent eparhial și predicator al Catedralei din Cluj.

Faima de bun predicator și de iscusit scriitor a părintelui Goron este de mult recunoscută. Se poate număra cu cinste între cei dintâi predicatori aleși ce-i are astăzi amvonul românesc. De aceea am simțit o deosebită bucurie când am aflat între noutățile Diecezanului noua carte a Sfinției Sale ce cuprinde — în 167 de pagini elegant tipărite — un ciclu întreg de meditații scurte și frumoase la evangheliile din toate Duminicile și sărbătorile de peste an.

Reproducem aci una în întregime pentru Duminica XVII după Rusalii (ea premerge acum Duminicii vameșului și fariseului):

Matei 15, 21—28.

„Din inițiativă creștină s’au ridicat nenumărate spitale și aziluri cu nobilul scop de a continua lucrul Mântuitorului, de a curma „toată boala și toată neputința din popor”. Orbii, schiopii, uscații și multe alte categorii de bolnavi din zilele noastre pot găsi în spitale și aziluri un loc unde să-și plece capul, iar în știința medicală o nădejde în redobândirea sănătății.

Ci există o categorie de bolnavi, care nu poate să primească mângâiere și tămăduire de pe urma științei medicale și a nici unei științe: cei sufletește bolnavi. Cei ce nu au o nădejde în stare să-i susțină în mijlocul greutăților vieții. Cei desnădăjduiți.

Cine le poartă de grije? Abia dacă mai poate străbate câte odată până la urechile lor glasul propovăduirii, zi de zi mai smerit, zi de zi mai copleșit de semeția omenească: veniți la Hristos — rugați-vă Lui cum s’a rugat Hanania.

Se observă în zilele noastre o tot mai vădită indiferență față de viața religioasă, o tot mai vădită răceală față de rugăciune. Se spun multe despre bolile și crizele de care suferă azi omenirea; se caută cauzele acestor boli și crize în factori de ordin social, economic și politic, dar adevărul e, că toate aceste crize sunt numai semnele externe ale singurului morb de care poate suferi societatea omenească: necredința. În năzuințele noastre nobile noi nu putem primi răspunsul dat femeii hananiene: „facă-se ție după cum voiești”; nouă ne lipsește credința ei nesdruncinată.

Avem nenumărate pilde de tot sprijinul ce-l dă omului credința, de toate binefacerile ce le revărsă asupra vieții obștești. Și cunoaștem nenumăratele urmări catastrofale ale necredinței. Putem îndrăzni deci să spunem: de ceea ce au permanentă trebuință omenii e credința. Asupra acestui adevăr a stăruiit mereu Mântuitorul.

De aceea Biserica adresează celor buni și credincioși indemnul, pe care l-a adresat Mântuitorul Apostolului Petru: „Tu întărește în credință pe frații tăi”. Cărțile și graiul celor înțelepțești vorbitori pot lumina credința; dar câștigată, împrumutată nu poate fi decât din faptele frumoase ale celor ce au credința femeii hananiene.

Amintirea ei va fi veșnică. Ea ne îndeamnă să rosim și noi rugăciunea: „Doamne ajută-mi”.

În felul acesta limpede și cu miez evanghelic sunt scrise toate meditațiile. Reflexiile veridice și aplicările potrivite la viața religioasă și morală a veacului nostru fac din ele un material foarte prețios pentru orice predicator și o lectură folositoare pentru orice creștin. De aceea le recomandăm cetitorilor cu toată căldura, deplin încredințați că pentru 50 Lei, cât costă cartea, vor fi bogat răsplătiți.

Misionari și misionarism

Episcopia misionară, pomenită în articolul precedent, reclamă în primul rând *misionari* devotați misiunii pentru care li s'a conferit darul preoțesc. Ca să nu mai creadă cineva, că activitatea de misionar ar fi ceva „extra preoțesc” ori ceva „specific”, recerindu-se o educație aparte, enunțăm din capul locului că *fiecare preot* devine misionar din momentul când s'a revărsat asupra sa harul Sfântului Duh prin punerea mânilor episcopului. Dela acea dată dânsul a primit o *misiune* de propovăduire a lui Hristos și a Evangheliei în locul unde *este trimis* de autoritatea ierarhică a slintei Biserici. Înainte de a te considera că „ales” într'o enorie, iubite frate, tu ești *un trimis* al Domnului în parohia ta!

Și azi se mai găsesc unii dintre frații preoți, cari se cred că satisfac îndeajuns „chemării” lor dacă plinesc slujbele cultului și săvârșesc funcțiunile la care „sunt chemați” din partea enoriașilor lor. Dacă la aceste mai poate adăuga și 2—3 ore săptămânale de catehizație, sunt pe deplin mulțumiți că și-au îndeplinit rostul lor preoțesc. Aceștia uită că ei înainte de toate sunt *trimișii lui Dumnezeu* în acel loc cu misiunea de a aduce la mântuire sufletele păstoriiilor în calitate de *misionar al Domnului*.

Pe filele Sfintei Scripturi întâlnim preotul ca pe „un trimis al Domnului”, adică ca *misionar*. Al doilea dintre fiii celei dinlăi perechi de oameni — Abel — a avut misiunea de a *îmblânzi firea* și de a *învăța* rugăciunea și *jerfirea*. Misiunea sa stăntă și-a pecetluit-o cu scump sângele său. Câți urmași de ai săi au avut această soartă printre triburile sălbatice ale oamenilor înfrășiți cu diavolul?! Noe și Avraam, Iacob, Iosif și Moise, fiecare a fost *un misionar*, având să împărtășească neamului omenesc o *solie* dată de Dumnezeu.

Patrierhii, proorocii, legiuitorii și chiar regii până la o vreme, ni se prezintă în Vechiul Testament ca tot atâți misionari, cari *aduc jertfă*, luptă contra rădăcirilor *combătând eresia*, cheamă la *păstrarea* vechilor așezări dumnezeiești și *învăță legea Domnului*. Acești trimiși cerești plinesc formele *cultului*, elimină *rătăcirile*, păstoresc *turma* și se ostenesc cu *învățătura*. Aceste patru acțiune sunt esența misionarismului primordial.

Misionarul chiar din istoria Vechiului Legământ apare în cele patru ramuri ale activității sale de liturgisitor, combatant, păstor și calihet.

Mântuitorul, „la plinirea vremii”, însuș apare ca *un trimis din cer* după ce „Cuvântul trup s'a făcut”. Misiunea Sa pământescă a fost o operă de jertfă, o îndreptare a abaterilor dela Lege și o păstorire în cunoașterea *învățăturii*.

Apostolii și învățăceii Săi au fost *misionari* în înțelesul biblic al cuvântului, așa cum au activat odinioară trimișii Domnului.

Cu bățul de păstor în mână, fără traistă și pungă, înfrunțând tempestatea naturii și piedecile îngrămădite în cale de răutatea omenească, misionarii tuturor veacurilor, au pășit *pe urmele Domnului*, lăsând la răspântile drumurilor crucea lui Hristos ca semn al biruințelor repurtate cu îndelungate osteneți și supreme jertfe.

Legenda susține că pe pământul locuit azi de Români odinioară a ostent în sfântă misiune Apostolul Andrei, cel „întăiu chemat” la lucrare misionară.

Urmașii în apostolie, pe pământul românesc, au săvârșit înainte de toate *un misionarism* deplin activând în cele patru direcții duhovnicești; păstrând cultul divin, combătând învățăturile greșite, purtând turma spre pășunea cea bogată și împărtășind învățătura legii străbune. Preoții noștri din epoca de jertfire și de pătimire a Neamului au fost misionari ținând contact viu cu sufletele date lor spre păstorire. Ei „cunoșteau pe ai lor și se cunoșteau de ale sale”. Nu se mulțumeau cu lucrări făcute în parte numai. Funcția lor nu se mărginea la o simplă chemare, ci se ridica *prin vocațiune* la desăvârșirea unui misionarism pilduitor. În acea epocă de misionarism deplin nu se pomeneau abateri și rădăcirile dela turmă, fiindcă păstorul era cu ochii în patru: jertfa, combătea, păstorea și învăța. Era un adevărat misionar!!

Prot. C. Turicu

Voința morală în educația copiilor

Nu putem crede că copiii, oricât de nevinovați ni s'ar părea, să fie scutiți de anumite instincte inferioare pornite spre rău. E firesc să fie așa, căci și ei sunt *întinați* de urmările păcatului strămoșesc.

Nu va fi surpriză pentru calihet când din mediul și din toată atmosfera plină de iubire părintească creată în jurul elevului, se va pomeni din partea lui cu ieșiri spontane rele, manifestate mai ales în jocurile lui copilărești.

Asemenea momente nu vor fi pentru a ne aprinde nervii, sau a simți vreo indignare, ci sunt prilejuri binevenite pentru a cunoaște mai de aproape personalitatea întregă a copilului, de care de altfel avem mare nevoie în educație.

Copilul cu pricina, pus în fața faptului săvârșit, arătându-i-se cu bunăvoință urmările dezastruoase a faptei sale, atât pentru el cât și pentru semenii săi, va regreta, se va căli și va plânge, stâmpărându-și sufletul său încărcat prin cuvintele „*n'am vrut!*”

Momentul acesta psihic ne arată limpede că copiii fac răul în afara voinței lor, sau mai bine zis: copiii nu sunt stăpâni pe voința lor.

Cum scopul educației este de a desvolta și a nobilita până la maximum posibil tot ce este bun în copil, iar pe de altă parte a stârpi înclinările și instinctele rele, ne vom da seama, că pornirile biologice din copil nu le putem desrădăcina prin metoda și aplicarea *severității* în educație. Severitatea nu curăță răul, ci îl comprimă numai. Comprimarea instinctelor înseamnă o *amânare de timp*, până când acelea vor izbucni cu o putere mai mare; ele pot deveni catastrofale pentru copilăndrul ce ieri-alaltăieri ne-a fost elev bun, tăcut și fricos.

Iată pentru ce copilul are lipsă de libertate pentru a se manifesta chiar așa cum e el; iar catihetul are lipsă de o *putere psihologică* de a vedea mai mult și mai întâi *forța interioară* care produce fapta nesocotită a elevului.

Cunoscând *cauza*, oricât de dibaci am fi în educația sufletească a elevului, totuși nu vom fi în stare în mod direct să plivim *neghina*, pentru că *neghina* are rădăcini și *vegetează în lumea internă* a copilului. *Curioasă plantă: vegetează și trăiește într-o lume internă și-și dă roadele în lumea externă, unde ne paralizează fericirea!*

Pentru slăpirea acestor germene care rod la ființa noastră, Creatorul ne-a înzestrat cu o *altă putere*, care cultivată prin educație până la maximum, nu numai că contrabalansează instinctele și pornirile rele, dar le și mistue din rădăcinile lor. Aceasta putere în lumea sufletului nostru este: *voința proprie*. Voința este forul executiv al tuturor manifestărilor interne și externe a copilului.

Ea pune în aplicare *dorința* inclinărilor și a instinctelor de a se manifesta, și tot așa și a celor alte sentimente.

De vom putea fortifica puterea voinței în elevul nostru așa fel ca toate actele ei să fie rezultatul judecării drepte și sănătoase, atunci ne-am ajuns scopul!

Este adevărat că educația voinței la copii formează un capitol greu, pentru că trebuie să le respectăm libertatea de a-și manifesta inclinările lor individuale și naturale. Libertatea aceasta însă trebuie dată cu multă prudență.

Vom observa la unii copii o voință destul de marcantă. Aceștia au nevoie numai de o indicare, de o canalizare dreaptă a voinței în toată activitatea lor spontană. Cei mai mulți sunt slabi de voință, încât de multeori ei nu știu ce fac, sau mai bine zis, nu-și pot da seamă de rezultatul faptelor lor. La cei slabi de voință, vom căuta să le cultivăm în mod simultan și *inteligența* pentru a putea *judeca* și de a *vedea* urmările bune sau rele ce ar ieși din faptele lor, când acelea ar fi puse în practică de voința lor proprie. În asemenea cazuri e bine să se apeleze la generositatea și amorul lor propriu.

Cultivarea voinței, ca latură morală, se cuvine să o facă catihetul. În acest scop se vor îndatina și chiar obliga elevii să asculte de părinți, de preot, de învățător și de toți oamenii de bine; dar ascultarea să fie bazată numai pe iubirea elevului față de educatorii săi, nu de frică. Se va spune elevului ce este iertat și neiertat, drept și nedrept, bine și rău. Va fi pus să judece asupra faptelor altora și asupra faptelor sale proprii din punct de vedere moral, ca el singur să tragă concluzii cari numai morale pot fi.

Prin asemenea procedee se va desvolla și se va întări în copil conștiința morală, care va fi *regulatoarea* voinței sale.

Această *voință* va putea slăpni cu adevărat germele neghinei instinctelor și a inclinărilor rele născute în mod natural în copil. *Pr. C. Mureșan*

Despre un poet

Intre cărțile sosite la redacția revistei „Biserica și Școala” e și cartea dlui Matei Alexandrescu: „Jocul cuvintelor”, despre care n'am scris până acum!

„Cartea Românească” a publicat în edătura sa volumul de poezii al dlui Matei Alexandrescu: „Jocul cuvintelor”, care face parte din „Colecția Gândirii”.

Domnul Matei Alexandru e autorul mai multor cărți de valoare pentru literatura română din ultimul timp: „In insula unde infloresc corali”, „Leagăn de îngeri”, „Jocul cuvintelor”, — toate poartă în ele pecetea darului pe care îl are autorul lor. Critica l-a recunoscut ca fruntaș între scriitorii generației tinere. În unanimitate, revistele l-au elogiat în cronicile lor, când d-sa a făcut să-i apară cărțile. „D. Matei Alexandrescu, are în ele adevărate comori de vis, de luceferi și de brătări pe care rar le găsești”, spune undeva Virgil Carianopol — alt meșter-aurar al versului. Iar scriitorul M. G. Constantinescu scrie în „Universul”, că D. Matei Alexandrescu „a arătat măsura posibilităților sale artistice și succesul unui viitor ce se așterne așa de frumos în lumini de stele ce își coboară raza în sufletul creștin al omenirii”.

Element de elită, dl Matei Alexandrescu slujește cultura și arta românească cu talentul d-sale, având conștiința înaltei misiuni a scriitorului. Participă la fenomenul de creație cu caracter autohton: s'a înfrățit cu grupul de elită al „Gândirii”.

Dl. Matei Alexandrescu e un poet tradiționalist, care, „prin structura formală a poeziei, se simte legat de pământul fertil al sentimentelor cu infinite preocupări etice și cultivă într'un domeniu de tărie mistică, legătura dintre om și Dumnezeu. Această preocupare caracteristică are în poezia d-lui Matei Alexandrescu o personalitate distinctă, o viață aparte, o fizionomie individualistă”.

Iată cum a conturat acest poet, în vers, conștiința personalității sale:

Mi-e vorba grea cum e pământul ud
Și tot ce cuget nu incupe 'n grai.
În minte doar vorbesc și mă aud
Și nu mă cred uitându-mă la strai.

Mi-e vorba grea cu rădăcini adânci,
Că nu-i pe lume braț născut s'o smulgă.
Și totuși, cum gem noapțile sub stânci,
Când șerpilii incolțiți vin să le mulgă,

Așa în mine gem ca 'ntr'o turbincă
Tristeți de om purtat numa 'n opincă,
Sortit preem a fost din scaldătoare
Cu el să fie ceata și mai mare.

Mi-e vorba grea de spus și de 'nțeles.
Doar toamna, când da bruma la cules,
Mă 'ncearcă vântul aspru de ispită:
Atunci fierb ca focul de sub plită

Și, dacă nu m'au dus la spânzurat,
Ori nu m'astupă bulgării de Soare,
Mă 'ntorc așa, cu sufletul furat
Și 'nvinețit, mă rog pentru iertare...

Sau în versurile următoare:

Frate plug, de unde se începe
Legământul nostru apăsător?

De m'ar fi legat în cozi de iepe
Și de tine nu m'aș fi lăsat.

De s'ar indura vecina Moarte
Să ne ducă dincolo 'mpreună,
Am întinde-o brazdă, hăt departe,
Până'n pragul alb, la Sfânta Lună.

Mi se par caracteristice pentru concepția de gândirist a dlui Matei Alexandrescu, următoarele versuri:

Toate sunt trecătoare și dela Domnul.
Pe Popa Ilie îl birue somnul.
Mișună ingerii drepti cum sunt crinii
Și revarsă 'nlăuntru-i pacea luminii.

Un gândirist, chiar poet, nu-și poate croi o manieră mai frumoasă, ca în atmosfera de doctrină religioasă creștină, — așa cum face dl Matei Alexandrescu. D-sa are intuiția unui profund religios:

Peste satul lăsat, norul de tămâie
Arsă de el sub tăpile lui Iisus
Multă vreme va să mai rămâie
Urcătoare veșnic spre apus.

Despre marele mister al morții, dl Matei Alexandrescu și-a format o convingere, pe care o redă în vers:

Moartea nu este nici pe departe
Deslușită în slova de carte.

Un fior mistic te încearcă la meditație asupra acestor cuvinte, și simți, că un gând adânc are poetul despre acest mister, egal în aparență la fiecare om, dar deosebit pentru fiecare în mieșul lui.

De ce nu înțelegem viața și moartea, despre care vorbesc Cărțile Sfinte? Poetul zice:

Au poate vrednic n'a fost nici suflet, nici gură
Să'nțeleagă Sfânta Scriptură?

Moartea, — i se pare poetului, — are loc mai larg pentru toate, decât viața, și toate sunt în ea mai înfrățite decât în viață:

Aici, laolaltă mări și înalțimi,
Cântec de păstori și heruvimi.
Aici este loc din destul
Și pentru calic și pentru fudul.

Sufletul poetului Matei Alexandrescu, „aprig și hoinar”, cum și-l numește d-sa, este un suflet ales, care vede frumusețile și în viață și în moarte.

Intr'adevăr, dl Matei Alexandrescu, precum zice, „sortit a fost din scaldătoare, cu el să fie ceata și mai mare...” și mai frumoasă, — ceata poetilor...

Gh. Moțiu

Femeia și căsnicia

(Sfârșit)

Viața din familie nu-i un ospăț și o petrecere zilnică. Nu trebuie să fie însă nici o sperietoare (Sf. Ap. Pavel îngăduie să fie căsătoria un leac și o ușurare: I. Cor. VII, 9); cu atât mai vărtos dar, nu trebuie să fie nici un iad ori un blestem.

Tu femeie, mamă, care ești cântată de toți poeții, o poți face și pe aceasta. Bucuria și fericirea în căs-

nicie, se pot aduce dacă e necesar, chiar și peste șanțurile și hărtoapele lacrimilor și ale suferințelor.

La necazul din casă, din căsnicie, dacă există, nu-i decât un singur leac. Acela de a-ți îndeplini cum se cuvine datoriile de femeie și soție: respect față de sine-ți, iubire și jertfire pentru copii și buna ordie din casă, iubire și credincioșie față de soț. În clipa când ți se pare, — pentru un motiv oarecare — că nu poți fi așa față de acesta din urmă, fă loc de grabă generozității, răbdării, rugăciunii și încrederii în Dumnezeu. Așa am arătat mai, nainte că a făcut vestita mamă Monica, pentru soțul ei Patriciu și fiul ei Augustin. Așa poruncește apoi și Apostolul Petru: „Femeilor, supuneți-vă bărbaților voștri, așa încât, *chiar dacă sunt unii cari nu se pleacă Cuvântului, să fie câștigați, fără vorbă*, prin purtarea femeilor lor, văzând de aproape *viața voastră curată și plină de sfială*” (I. Petru III, 1-2).

Da. Nu prin ceartă va îndrepta femeia răul. Nu prin vorbă va subjugă; ci prin purtarea curată. Prin ceea ce transpiră din ființa ei, prin ceea ce o inconjoară.

Văd de pildă sufletul irezistibil al femeii, în următoarea icoană descrisă de Lacordaire: „Există o clipă, seara, când bărbatul, desbrăcat de togă, descins de sabie, scăpat de târnăcop ori de plug, se așează, privește în dreapta, în stânga, și privirile îi întâlnesc fețe iubite, ochi cari îl caută, mâini cari le strâng pe ale lui, descoperire ceva natural, sfânt, călduros, ceva ce nu se stinge niciodată ci se reînnoiește pururea”.

Așa trebuie să fie căminul femeie! O *vază întăritoare și nemincioasă a vieții; un altar pe care se sfințesc alergările, biruințele ori înfrângerile zilei*. Un cămin rece, fără zămbetul femeii și al lucrurilor din casă, e o situație pe care — zice înțelepciunea dumnezească — e mai bine s-o schimbi cu un „colț de acoperiș” ori cu un pustiu: „Mai bine să locuiești în pustie decât cu o femeie certăreată și care-ți face necaz” (Pilde XXI, 19).

Și înainte de a încheia, încă câteva cuvinte.

Un ziar, a pus următoarea întrebare în rândul cititorilor săi: „De ce sunt mai mulți bărbați decât femei în temnițe?” S'a răspuns: „Findcă sunt mai multe femei decât bărbați în biserici”.

Vedeți dar femeilor, că Hristos e sprijinul vostru. Dacă un bărbat fără credință e slab și gata de orice, apoi o femeie fără Hristos și poruncile Lui e și mai de plâns și mai nenorocită. Voi înșivă v'ați dat seama de aceasta.

Aci am voit să ajung. După ce v'am arătat că ce a fost femeia fără Hristos, după ce v'am arătat că ce a făcut Hristos pentru femeie, că cu ce ar voi să vă abată unii dela poruncile Lui, după ce v'am arătat că ce anume v-i îngăduit în legea Lui și cu ce sunteți datoare față de Biserica și neamul Lui, vreau să vă mai spun și aceasta — vouă, cari, e adevărat, noi slujitorii altarelor vă vedem mai numeroase în sfintele biserici decât pe bărbați — că și în viitor, numai femeia aceea va fi tare, își va mântui sufletul și va binemerita cinstea neamului, care nu se va depărta de Domnul Hristos și Biserica Lui.

Fiti așa, femei!

Pr. Gh. Perva

Că fiecare, din faptele sale, sau se va preamări, sau se va rușina...

Dacă toate manifestările legii cauzalității din lumea materială le considerăm ca totalitatea afirmării materiale ale cauzalității, atunci manifestările observate în urmările faptelor omenești trebuie să fi considerate ca afirmări spirituale ale aceleiași legi.

Pentru clădirea viitorului omenirii, este bine să cunoaștem ramura spirituală a legii cauzalității, care îndrumă, regulează și rezolvă, potrivit faptelor omenești, clipele existenței umane. Această ramură spirituală a cauzalității s'ar putea să o numim și o vom numi chiar, legea faptelor și urmărilor, deoarece faptelor izvorâte din libera voință a omului, ea face să le urmeze, cu o regularitate impresionantă urmările, formând fiecare faptă o cauză, iar urmarea un efect.

Prin legea aceasta Ziditorul a toate îndrumă din veac și până'n veac soarta tuturor celor vii în așa fel, că oamenii în cadrele legilor naturale sunt lăsați în voie liberă și la propria lor chibzuință în ceea ce privește aranjarea destinului lor, rezolvindu și lucrurile independente de altă voință; astfel precum a hotărât voința divină în legile sale, descoperite oamenilor.

Toate faptele oamenilor, corespunzătoare existenței și dezvoltării individului și speciei, sunt răsplătite de Creator, iar toată fapta și acțiunea potrivnică chemării omului, respective care este în dauna dezvoltării și perfecțiunii existenței individului sau speciei, sunt pedepsite. Putem susține cu toată tăria, că dreptatea divină absolută se manifestă tocmai în regularitatea urmărilor cu cari sunt sancționate faptele omenești. Avem în privința aceasta multime de dovezi, atât în viața indivizilor, cât și în istoria popoarelor.

Legile naturale divine sunt veșnice și imutabile și cine trăiește potrivit acestora, va fi fericit, iar cine păcătuiește împotriva lor, își primește pedeapsa chiar aici pe pământ. Dupăcum bobul de grâu poartă în sine embrionul de germinare, totașa fiecare faptă omenească poartă în sine germeul sancțiunii, a răsplătii sau pedepsei.

Omul trebuie să înțeleagă, că soarta sa pe pământ și-o hotărăște singur, potrivit legilor naturale și divine. Fiecare om e stăpânul destinului său, în cadrul acestor legi, fiind liber să facă ce-i place și să trăiască cum vrea, dar să nu uite, că pentru fiecare faptă a sa, se va împărtăși de urmarea — răsplata — corespunzătoare.

De pildă, celce mănâncă prea mult sau bea prea mult, se îmbolnăvește și prin aceasta ispășește. Cel care trăiește în desfrânări, în scurtă vreme își sleiește și distruge organismul și astfel ispășește. Celce mințe, își pierde valoarea cuvântului; cel ce înșală, fură, etc. pierde încrederea și cinstea din partea semenilor săi și astfel urmează pentru fiecare ispășirea.

Dimpotrivă, celce știe și își dă toată silința să se acomodeze în toate faptele sale și în toate împrejurările vieții legilor divine, acela va ajunge bătrânețe unse, în sănătate și putere, cinstit și apreciat de toți. Dealtfel răsplata fericirii o poartă în sine înseși faptele noastre cele bune, căci nici o mărire și mulțumire omenească nu se poate compara și nu poate întrece, acel sentiment înălțător și mângâietor, pe care

il trezesc în sufletul nostru faptele bune și nobile. Tot așa suntem și cu faptele rele. Chiar dacă ne reușește să evităm mâna justiției, să ne sustragem dreptății omenești și disprețului oamenilor, pedeapsa o purtăm totuși în suflet nostru, în conștiința care ne muștră fără cruțare, până ce ispășim păcatul săvârșit. Adeseori ni se spune că unii oameni, deși păcătoși, duc totuși o viață fericită și mulțumită. Aceasta este așa numai pentru celce judecă lucrurile superficial, necunoscând cele mai dinlăuntru ale acestor oameni. Dealtfel noi știm, că dreptatea dumnezeiască poate să întârzie, să sufere amânare din cauza bunătății dumnezeiești — „mai lasă-l încă un an", — dar nu va lipsi, căci „tot pomul care nu aduce roadă se taie și se aruncă în foc".

După legea morală și naturală, toate acele fapte cari promovează în orice chip dezvoltarea și perfecționarea vieții și bunele stări a aproapelui, sunt bune. Rele sunt toate acele cari tind să producă contrariul. După legea morală omenească, sunt bune toate acele fapte, cari trezesc în sufletul celui ce le săvârșește, sentimente plăcute, înălțătoare și tericitoare. Sunt rele iarăși, cari dau naștere la sentimente neliniștitoare, învinuitoare, zdrobitoare. În limbaj biblic, toate acestea se cuprind în cuvintele: „Ceeace voiți să vă faceți oamenii, faceți și voi lor așașderea".

Aceasta este o latură a legii „cauzelor și efectelor" sau „faptelor și urmărilor", care privește numai ființa omenească, deoarece numai omul este părtaș — pe pământ — asemănării cu Ziditorul său.

Nu mai în sufletul omului se manifestă acea putere — însușire — mai înaltă, care izbucnește în noi chiar împotriva voinții noastre, judecându-ne și potrivit acestei judecăți osândindu-ne sau mângâindu-ne. Evident că această putere sufletească supremă care ne domină (conștiința) se poate înțelege numai potrivit originii sale divine. Conștiința morală este o putere înăscută în om; prin ea se manifestă în noi oamenii, Duhul Creatorului. Faptele acelor oameni în a căror suflet această putere divină este mai dezvoltată decât instinctele animalice, înainte de a fi săvârșite, sunt cântărite, judecate și îndrumate de ea. Dimpotrivă, faptele acelor cari n'au cultivat și dezvoltat îndeajuns în ei acest dar dumnezeiesc, sunt în mare parte produsul instinctelor și împrejurărilor din afară, iar puterea divină sădită în sufletele lor se afirmă ulterior numai, ca un acuzator postum, muștrându-i, judecându-i și osândindu-i.

Legile morale sunt pentru oamenii înțelepți cei mai buni prieteni și sfătuitoari spre bine, iar pentru cei neînțelepți acuzatori și judecători fără îndurare, căci *fiecare din faptele sale, sau se va preamări, sau se va rușina.* Preot Viorel Mihașiu

Moartea preotului Dr. Petru Fleșeriu

În ziua de Joi 25 Ianuarie a. c. s'a stins din viață în urma unei scurte suferinși, preotul Dr. Petru Fleșeriu, în vârstă de 56 ani, fost paroh în frunțașă comună Sănnicolaul-Mare.

Defunctul era fiu de țaran din frunțașă comună Nerău; a fost unul dintre cei mai distinși copii la școala primară confesională română de acolo. A făcut liceul la Brașov, ca bursier al Fundației Schiff-

mann din comuna Comloș, unde și-a luat bacalaureatul fiind cel mai distins în seria lui.

Studiile teologice le-a făcut la Academia Teologică din Arad, iar cele juridice la Cluj, unde și-a luat doctoratul în drept.

În timpul cât a fost elev teolog, a fost instructorul fiilor familiei Mocsony, unde a lăsat frumoase amintiri, prin bogăția cunoștințelor de care dispunea.

Și-a început cariera preoțească în comuna Belinț iar după doi ani a trecut la Sănnicolau-Mare, unde a păstorit până la sfârșitul zilelor.

Chemat la păstoria acestei parohii, pe vremea stăpânirii maghiare, în anul 1913, preotul Fleșeriu și-a înțeles misiunea sa de păstor ce o avea de îndeplinit pe acele vremuri grele. Pe lângă slujitor al sf. altar, a știut să mențină aprinsă flacăra românismului pentru un viitor mai fericit, din care pricină pâr. Fleșeriu a avut de suferit din partea stăpânitorilor vitregi.

Împ de 27 ani cât a păstorit această comună, preotul Dr. Petru Fleșeriu a fost un adevărat părinte sufletesc al turmei încredințate lui, mai ales al celor lipsiți și nevoiași cărora le-a venit în ajutor de nenumărate ori.

Suflet blând și înțelegător, prin cultura sa bogată și prin cunoștințele sale multiple de jurist, a fost totdeauna un îndrumător și sfătuitor credincioșilor săi.

Vestea morții părintelui Petru s'a răspândit ca fulgerul și din clipa morții la căpătâiul lui a fost un adevărat pelerinaj.

În ziua înmormântării lui, Sâmbătă 27 Ian., toate autoritățile locale, mii de credincioși din Sănnicolau și jur și mulțime de cunoscuți de alte confesiuni, au jinit să aducă omagiul lor pâr. Dr. Petru Fleșeriu.

Prohodul a fost făcut de către P. C. Sa pâr. protopop Dr. Ștefan Ciocanu înconjurat de un sobor de 10 preoți.

În momentul când, prin cuvintele pâr. protopop, își ia rămas bun dela sf. altar, ochii tuturor erau udați de lacrimi. Foarte emoționant și duios a fost și momentul când pâr. Ioan Popoviciu — colegul de parohie — citește rugăciunea de deslegare.

După oficierea prohodului, se formează cortegiul pentru a conduce pe pâr. Fleșeriu la cele veșnice.

Pe tot parcursul, corul „Doina” condus de inv. Gh. Andrașiu, pătruns de jalea și durerea parohiei, cu multă duloșie a dat răspunsurile funebre și a intonat imne funebre, iar sunetul celor peste 20 de clopote dela bisericile ort. rom. și celelalte confesiuni, împreunându-se cu ecoul imnelor funebre, au umplut văzduhul anunțând mare durere, mare jale.

La groapă primarul comunei D. Ioan Viță, în numele tuturor locuitorilor fără deosebire de religie și naționalitate, aduce un ultim salut și pioase omagii celui ce a fost preotul Petru Fleșeriu; iar părintele A. Munteanu în numele bisericii gr.-cat. și a celorlalte confesiuni din Sănnicolau, aduce ultimul salut promițând solemn că dela altarele bisericilor lor vor înălța rugăciuni către Tatăl ceresc, pentru odihna între cei drepiți a pâr. Dr. Petru Fleșeriu.

În momentul coborârii trupului neînsuflețit în lăcașul de veci, la întonarea imnului: În veci pomenirea lui, mulțimea credincioșilor, cu ochii scăldați depun o ultimă lacrimă pe pământul înghețat și își iau rămas bun dela iubitul lor păstor sufletesc, aducându-i cel din urmă salut prin cuvintele: „Dumnezeu să-l ierte”.

Tib. Gh. Farca

Cărți și Reviste

ANUARUL ACADEMIEI TEOLOGICE ORTODOXE ROMÂNE DIN CARANSEBEȘ, (1919—1939). Academia Teologică ort. română din Caransebeș, publică un anuar cu toate datele statistice începând cu anii 1919—1939, dedicat Prea Sfinției Sale Dr. Vasile Lăzărescu. Cuprinde în total 456 pagini. După un scurt istoric al protopresbiterului Dr. Zeno Munteanu, Rectorul Academiei, care arată toate transformările prin care a trecut școala dela înființarea Institutului Teologic începând cu primii ani și până ce a ajuns Academie, — enumără ilustrii profesori ce i-a avut încă de pe când sediul episcopiei era la Vârșaj, ca: Andrei Șaguna, Ioan Tomci, Dr. Filaret Musta, Dr. Iuliu Olariu, Dr. Gheorghe Popovici, Dr. Vasile Loichijă, Vasile Goldiș, Dr. Ioan Paul, Patriciu Drăgălina, Ștefan Velovanu, — iar ca foști elevi: Damaschin Bojincă, Ioan Popovici-Bănățeanul, Ștefan Metes, sau protopopii, consilierii eparhiali, preoți, medici, avocați de seamă, risipiți pe întreg cuprinsul țării, cari au creat o nespūsă aureolă în jurul școalelor dela Caransebeș. (pag. III). Dacă în trecut această școală de Teologie a avut o faimă deosebită căci „trecutul ei se împletește ca un fir de aur în istoria școalelor cari au binemeritat pentru Neamul românesc”, atunci azi, își continuă firul istoric, în spiritul tradiției din trecut. Partea literară-teologică ce urmează după istoricul școalei — sunt studiile bine documentate ale actualilor profesori ai Academiei. Un lucru deosebit de frumos și semnificativ, toți profesorii publică, fiecare în specialitatea sa o problemă, care denotă interes și muncă extrascolară: *Technica modernă în lumina moralei creștine*: Prof. Laurențiu Busuloc, *Dogmă, cult și artă*: Prof. Iova Firca, *Aspecte soteriologice*: Prof. Petru Rezuș, *Geneza arianismului*: Prof. Gheorghe Cotoșman, *Sacri-ficiul mielului pascal*: Prof. Mircea Chialda, *Corul ca mijloc de propagandă religioasă*: Prof. Constantin Viadu* (pp. 3—257).

Din datele statistice, lucrate cu multă trudă de Rectorul Academiei, putem găsi momente istorice, demne de știut cu privire la foștii profesori, trecutul și opera culturală-teologică ce au dezvoltat-o în decursul anilor (1919—1939). Cronică Academiei Teologice ort. rom. din Caransebeș e bogată în fapte creștinești. Colaborările actualilor profesori la diferite gazete, reviste de specialitate, cât și în Banat — ne vedese străduința continuă a conducătorilor de a desvolta o activitate cât mai vie. Și acest fapt e îmbucurător și justifică pe deplin locul celor ce dețin catedre la Academia Teologică. *Prof. C. Rudneanu.*

PĂSTORUL ORTODOX. Revista lunară a societății „Frația” a clerului din Eparhia Argeșului, a împlinit 20 ani de apariție.

Din numărul din Noembrie—Decembrie 1939, pe lângă informația de mai sus, reținem câteva idei din cuprinsul articolelor interesante: „Vaticanul” și „Mărturie prețioasă”.

În „Vaticanul”, dl. Dr. S. Robescu ne informează că palatul Papei: numit după dealul din spatele bisericii Sf. Petru, are peste o mie de camere, douăzeci de curți și ocupă un teren de 55.000 m. □ Clădit și renovat de lungul șir al Suveranilor pontifi — sunt până azi 363 papi — a ajuns astăzi „cel mai grandios și cel mai vast palat din lume”, cu săli și locuințe fastuos împodobite, cu arhiva ce ocupă 25 de

săli, cu o bibliotecă ce are peste 350.000 volume și 35.000 manuscrise, cu picturi și sculpturi celebre, etc.

„Și papalitatea, cu toată splendoarea trecutului, cu toată puterea prezentului, — încheie autorul — papalitatea nu ar putea exista dacă n'ar mai exista puterea temporală..“

În „Mărturie prețioasă“ Pr. D. Roșculeț reproduce și comentează o mărturisire de admirație a filosofului Einstein față de Biserică. În lupta sa pentru libertate, filosoful evreu s'a adresat pe rând universităților, marilor editori și autorilor, îndrumătorii intelectuali ai Germaniei, dar de nicăiri nu a primit niciun răspuns.

— „Singură Biserica — scrie Einstein — s'a ridicat contra drumului urmat de Hitler în lupta sa împotriva libertății. Până atunci nu avusem nici un interes deosebit pentru Biserică, dar acum simt o mare admirație și o mare simpatie pentru Biserică, fiindcă singură a avut curajul sfârșitului să lupte pentru adevărul intelectual și libertatea morală. Sunt obligat să recunosc că ceea ce altădată am disprețuit, admir astăzi fără rezervă“ (Din „Le Christ. du XX-e siècle“, 28 Sept. 1939).

FĂNTÂNA DARURILOR. Decembrie 1939. Sumar bogat și ales, semnat de I. G. Savin, C. Goran, I. Gr. Oprîșan, T. Chiricuță și alții.

Este deosebit de însemnat articolul „Educația spirituală“ datorită d-lui prof. univ. I. Nisipeanu. D-sa militează pentru o educație creștină, având ca scop formarea spiritului și desăvârșirea lui după chipul lui Dumnezeu. Omul este o ființă psiho-fizică; nu trăiește numai cu pâine cum învață materialistii, ci și cu cuvântul lui Dumnezeu. În direcția aceasta se cere orientată educația.

Reproducem încheierea :

„Trebuie schimbată cu totul axa educației, și asta nu se poate face decât prin spiritualizarea tuturor instrumentelor de cultură : spiritualizarea programelor, a metodelor, a relațiilor dintre educatori și elevi, a stimulentele învățării și condutlei. Și impregnând adânc școala de această spiritualizare, facem implicit și o operă de educație creștinească.

„De altfel, e un acord perfect între întreg spiritul creștinismului și direcția educativă spiritualistă pe care o susțin mereu, de ani de zile, în campania pedagogică pe care o duc pentru înolrea școlii românești. De la început, față de devierile educației curente pe panta materialistă, am văzut leacul în schimbarea radicală a mentalității pedagogice materialiste și pur profesioniste într'una spiritualistă creștinească. Sau școala învață pe om să trăiască și cu cuvântul ieșit din gura lui Dumnezeu, să-l prețuiască mai mult decât pe oricare alt bun și să-l cultive; sau nu va isbui deloc să facă pe om mai bun decât e dela natură, și atunci își va năruși toată rațiunea ei de a fi. Sunt pe deplin încredințat că altă alternativă nu e“.

Informațiuni

● **DI Gh. Tătărescu** prim-ministru a întocmit și **M. S. Regele** a promulgat o lege nouă pentru *numirile în funcțiuni publice*, pe temelul căreia orice locuri vacante din administrația publică se întregesc numai prin concurs, cu excepția numirilor de primari, prefecti, secretari generali ai Ministerelor și a Reziendenților regali. Selecționarea se va face prin muncă și merit. Abaterile se sancționează sever. *Intervențiile* se pedepsesc dela 5—10.000 Lei și rețidiva cu închisoare până la 6 luni. Membrii comisiunilor de examinare influențați de intervenții și cari își exprimă păreri nedrepte, vor fi supuși aceluiași pedepse.

● **Concepția românească a Ortodoxiei.** Sub acest titlu dl prof. Iorga a ținut o conferință la „Societatea Ort. Naț. a Femeilor Române“. Nu mai înțelegem aproape nimic. Societatea Ortodoxă a fost înființată cu scopul de a pune stavilă prozelitismului catolic în București și acum, sub patronajul aceleiași Societăți, dl Iorga susține că legătura cu Papa „este foarte profitabilă poporului românesc“. D-sa spune, ca întotdeauna și lucruri interesante, despre forma simplă și vechimea creștinismului nostru, despre influența slavă și greacă în biserică din Principate și în general despre legea noastră, care este o „lege de mister, de entuziasm, lege de jertfă și, în același timp, lege de mare conștiință...“

Nu înțelegem însă din conferința d-lui Iorga :

1. De ce D-sa caută legături cu Papa, când poporul românesc nu le poate mistui? De 6—8 veacuri acest popor rezistă cu țărle în fața prozelitismului catolic. Mai pe urmă, cu schimbarea calendarului, tot scandalul s'a făcut pe tema aceasta: teama de papistașire. Aceste lucruri nu le înțelege un istoric gelos de independența națională și culturală a Românilor, ca dl Iorga?...

2. Ce vrea dl Iorga să facă cu „preoții-țărani“ când așează pe umerii lor sarcina de a fi cei dintâi factori de cultură și de a întreține legături culturale cu Franța și cu... Papa? Și: Nu este ridicolă pretenția de a face cultură populară astăzi cu psalmii lui Dosoftei?...

3. De ce face atâta critică bajocoritoare la adresa Facultăților și a cărților de teologie, când este atâta legătură între școală, carte și cultură? De ce acele cuvinte de blasfemie despre slujba înmormântării, când poporul nostru află în ea atâta înțelepciune mângâietoare?...

Cu multă amărăciune trebuie să repetăm cuvintele ce dl Iorga le-a spus odată despre sine: „Eu nu am fost eu“.

Intr'adevăr dl Iorga nu mai este Nicolae Iorga.

● **Alegere de protopop.** Luni în 29 Ianuarie a fost alegerea de protopop al Lipovei, — scaun devenit vacant în urma treceri P. C. S. pâr. Tr. Cibianu de consilier referent la Episcopia Aradului. Actul a fost prezidat de P. C. S. părintele revizor și vicar ep. Cornel Magieru. Îndeplinindu-se toate formele legale, cu premergerea Sf. Liturghii și a chemării Duhului Sfânt, rezultatul alegerii a fost următorul:

Sf. Sa pâr. Ioan Marșieu din Arad-Micălaca a primit 22 voturi;

Sf. Sa pâr. Dr. R. Popa din Bonțești 16 voturi și

Sf. Sa pâr. Aurel Sebeșan din Felnac 6 voturi.

Alegerea s'a desfășurat într'o ordine desăvârșită.

Din totalul de 48 membri ai adunării prolopo-peștii au luat parte la alegere 44 inși, ceea ce arată că ea s'a bucurat de o atenție deosebită.

● Oastea Domnului din Arad organizată pe temeiuri de asistență socială și asociată cu altă societate locală, „Caritas,” desfășură o frumoasă lucrare caritativă. În anul 1939 au dat ajutoare în bani, alimente, hrană clinică, îmbrăcăminte și lemne de foc în valoare de 590.580 Lei.

Conducerea societății întru cele materiale o are Păr. C. Turicu și S. Mihujiu cu un comitet de domni și doamne, iar întru cele duhovnicești o are de Duminecă 28 Ian. c. păr. P. Bancea.

● Zece porunci. Ziarele reproduc după „Izvestia” cele zece porunci ale soldatului sovietic:

1. Nu uita că nu este un Dumnezeu care să te apere de gloanțele dușmanului.

2. În pace și în război trebuie să fii ateu. Nu uita că prin moartea ta poate să vină eliberarea a 100 milioane oameni.

3. Fiecare biserică, sinagogă sau altă casă de rugăciune, poate fi cuibul dușmanului tău.

4. Să nu ai nicio compătimire față de dușmanul tău.

5. Să ai grijă ca tovarășul tău de arme să nu se folosească de ajutorul unui preot.

6. Orice încercare ce ar duce la jefuirea unei biserici, sinagoge sau case de rugăciuni, trebuie reprimată prin arme, pentru că acestea trebuie să fie susținute ca monumente istorice ale unor vremuri trecute.

7. Să rămâi ateu în războiu și să încerci a câștiga pe inamicii tăi la ateism.

8. La sfârșitul războiului, întreaga lume va fi atee.

9. U. R. S. S. va rămâne totdeauna apărătoarea mișcării ateismului internațional.

10. Ateismul va fi până la urmă biruitor.

● † Pr. Ioan Hălmăgean s'a stins din viață în dimineața Duminicii de 28 Ianuarie 1940. Avea vârsta patriarhală de 82 ani. S'a născut în Crocna din familie preoțească. Studiile teologice le-a făcut în Arad. A fost mai întâi preot în Tomești (prot. Hălmăgiu), apoi în Igrăș (prot. Comloșul-mare) unde a păstorit peste patru decenii. Pentru meritele sale pastorele a fost disjins cu brâu roșu. Lasă pe urma lui trei fii: Sever directorul unui cămin din Timișoara, Iuliu profesor de religie la Școala Normală din Arad și Liviu medic în Arad.

Înainte cu cinci ani a trecut la binemeritata pensie și s'a retras în Arad, cu locuința lângă Catedrală. După o săptămână dela ridicarea parastasului de șase luni pentru soția sa Elena, a trecut la cele eterne.

Prohodul i s'a făcut Marți la Sf. Trei Ierarhi de către P. C. prof. F. Codreanu, P. C. cons. ep. C. Turicu care l-a și parentat — și preoții T. Draia, Monția-Siclău, Mureșan-Arad, Cuznețov-Arad și Vancu Igrăș.

A fost apoi dus în procesiune și îngropat în cimitirul „Pomenirea” din Pârneava Aradului.

Dumnezeu să-l odihnească în corturile dreptilor!

● † Sabina Beleiu născ. Hădean, soția preotului Ioan Beleiu din Beiuș, având pietri la ficat, în urma unei nefericite intervenții chirurgicale, a murit într'un sanator din Timișoara, Miercuri în 24 Ianuarie. Era în vârsta de 44 ani dintre cari 24 de căsnicie. În mor-

mântarea s'a făcut în cimitirul din Timișoara-Elisabeta Vineri în 26 Ian. c.

Dumnezeu s'o odihnească, iar soțului și fiului său student în drept să le trimită ajutorul, mângăierea și binecuvântarea Sa.

Nr. 341/1940.

Comunicat

P. C. preoți sunt invitați să-și augmenteze bibliotecile cu cărțile:

a) „Creștinismul și antisemitismul” de N. Berdiaev și

b) „Sotiologia preotului Serghie Bulgakov”, apărute în editura bibliotecii revistei „Păstorul Tutovei” sub Nr. 4.

Broșura numără 70 pagini, format mare și costă 40 lei.

Consiliul eparhial

Nr. 82/1940.

Enoriașul Traian Albu din Arad dorește să doneze un „Apostol” unei parohii din Eparhie. Parohiile sărace și mai ales coloniile, unde s'a înființat sau se va înființa parohie și sunt lipsite de această carte liturgică, să anunțe aceasta subsemnatului până în 20 Februarie a. c.

Arad, la 14 Ianuarie 1940.

Sava Tr. Seculin
consilier referent eparhial.

Sfânta Episcopie Ortodoxă Română a Timișoarei

No. 134/1939.

Sediul Arad.

Concurs

Pentru întregirea parohiei Sănnicolaul-Mare, devenită vacantă prin pensionarea preotului Ioan Popoviciu, protopopiatul Comloșul-Mare, se publică concurs din oficiu cu termen de 30 de zile.

Venitele parohiei sunt:

1. Sesiunea parohială (36 jug. cad.) și 2 grădini.

2. Stolele legale.

3. Birul parohial.

4. Salarul dela Stat.

Preotul va plăti toate impozitele după beneficiul preoțesc din al său.

Parohia este de clasa I (primă) rurală.

Cererile de concurs, însoțite de toate actele necesare se vor trimite Consiliului Eparhial din Arad. Arad, din ședința adm. bisericească dela 11 Ianuarie 1940.

† Andrei

Episcopul Aradului, ca
Episcop locșitor al Timișoarei.

Traian Ciblan
consilier ref. eparhial.

2—3